

RETTENS DOM (Femte Afdeling)

10. juni 2004*

I sag T-307/01,

Jean-Paul François, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Wavre (Belgien), ved avocat A. Colson, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Currall, som befuldmægtiget, bistået af avocat B. Wägenbauer, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

hvori der er nedlagt påstand dels om annullation af Kommissionens afgørelse af 5. april 2001 (stævningens bilag I-3), hvorved sagsøgeren som disciplinærsanktion pålagdes indplacering på et lavere løntrin, dels om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade, som sagsøgeren anfører at have lidt,

* Processprog: fransk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Lindh, og dommerne R. García-Valdecasas og J.D. Cooke,

justitssekretær: fuldmægtig I. Natsinas,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. december 2003,

afsagt følgende

Dom

Retsforskrifter

- 1 Kommissionens forordning 86/610/EØF, Euratom, EKSF af 11. december 1986 om gennemførelsesbestemmelser til visse bestemmelser i finansforordningen af 21. december 1977 vedrørende det almindelige budget (EFT L 360, s. 1, herefter »gennemførelsesforordningen til finansforordningen«), der var gældende på daværende tidspunkt (forordning 86/610 var blevet ophævet og erstattet af Kommissionens forordning (Euratom, EKSE, EF) nr. 3418/93 af 9. december 1993 (EFT L 315, s. 1)), fastsatte i artikel 68 følgende:

»På de i finansforordningens artikel 54, 55 og 94 fastsatte betingelser anmodes Det Rådgivende Udvalg for Indkøb og Kontrakter om, som rådgivende organ, at afgive udtalelse om:

- a) alle udkast til kontrakter om leverancer, arbejdsydelser eller tjenesteydelser til et beløb, som er større end de i finansforordningens artikel 54 og 94 nævnte, samt om udkast til anskaffelser af fast ejendom uanset beløbets størrelse

- b) udkast til tillægskontrakter til de i ovennævnte afsnit nævnte kontrakter i alle tilfælde, hvor disse tillægskontrakter kunne bevirke, at den oprindelige kontrakts beløb blev ændret

[...]

- f) spørgsmål, som rejses ved kontraktens indgåelse eller gennemførelse (annullering af bestillinger, anmodninger om eftergivelse af konventionalbod for forsikret opfyldelse af kontrakten, afvigelser fra specielle og generelle udbudsbetingelser), når spørgsmålet er betydningsfuldt nok til at begrunde kravet om en udtalelse

[...]«

2 Artikel 11, stk. 1, i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) fastsætter, at tjenestemanden i udøvelsen af sin tjeneste og i sin adfærd udelukkende skal lade sig lede af Fællesskabernes interesser.

3 Vedtægtens artikel 21 bestemmer:

»Tjenestemanden skal uanset tjenstlig rang bistå og rådgive sine foresatte. Han er ansvarlig for gennemførelsen af de opgaver, der bliver pålagt ham.

En tjenestemand, der har til opgave at lede en tjenestegren, er ansvarlig over for sine foresatte for udøvelsen af de beføjelser, han har fået overdraget, samt for udførelsen af de af ham givne ordrer. Hans underordnedes ansvar fritager ham ikke på nogen måde for hans eget ansvar.

Hvis en tjenestemand anser en modtagen ordre for uretmæssig, eller han er af den mening, at udførelsen heraf kan medføre alvorlige ulemper, skal han meddele sin fortsatte dette, om nødvendigt skriftligt. Bekræfter denne ordren skriftligt, skal tjenestemanden udføre den, for så vidt den ikke strider mod straffelovgivningen eller mod gældende sikkerhedsbestemmelser.«

4 Vedtægtens artikel 86 bestemmer, at der over for en tjenestemand eller en forhenværende tjenestemand, der forsætligt eller uagtsomt undlader at opfylde de pligter, som påhviler ham i henhold til denne vedtægt, kan anvendes disciplinære sanktioner. Blandt de disciplinære sanktioner, der er fastsat i bestemmelsen stk. 2, er en indplacering på et lavere løntrin.

5 Vedtægtens artikel 88, stk. 5, bestemmer:

»Hvis der er rejst straffesag mod tjenestemanden på grundlag af de samme forhold, fastlægges hans retsstilling dog først, når den endelige dom er blevet afsagt af den domstol, der behandler sagen.«

Sagens faktiske omstændigheder

6 Sagsøgeren er tjenestemand i lønklasse B3 ved Kommissionen. På tidspunktet for de forhold, der var genstand for den pågældende disciplinærsag, var han tilknyttet Sikkerhedskontoret (herefter »BDS«) i Kommissionens Generaldirektoratet for Personale og Administration og ledede dette kontors økonomiske afdeling. Sagsøgerens overordnede var på daværende tidspunkt De Haan, direktør for BDS, og Eveillard, som var sidstnævntes assistent og var chef for afdelingen »Beskyttelse Bruxelles«.

7 I 1991 udbød Kommissionen bevogtningen af dets bygninger i Bruxelles i licitation. I oktober 1992 blev bevogtningskontrakten, som udgjorde et beløb på 75 000 000 ECU, tildelt selskabet IMS/Group 4, med virkning fra den 1. november 1992 og for fem års varighed. I forbindelse med de arbejdsopgaver, sagsøgeren på daværende tidspunkt bestred, deltog han i udfærdigelsen og gennemførelsen af denne kontrakt.

8 Inden indgåelsen af bevogtningskontrakten havde det tilbudsgivende selskab anmodet om en garanti for risiko for kursudsving mellem den belgiske franc og

ecu, idet kontrakten var i ecu. Efter denne anmodning blev der udfærdiget et tillæg til kontrakten (bilag 1), hvorved kontraktudkastet, som allerede var blevet forelagt Det Rådgivende Udvalg for Indkøb og Kontrakter (herefter »DRUIK«), ændredes. Dette tillæg blev ikke forelagt udvalget. Dette bilag 1 indeholdt en bestemmelse, der gjorde det muligt at tilpasse kontraktens priser efter udsving i ecuens værdi i forhold til den belgiske franc og indføjede andre ændringer i bevogtningskontrakten.

- 9 I november 1992 blev der udfærdiget et notat med henblik på høring af DRUIK vedrørende det pågældende tillæg. Dette notat blev dog forlagt i BDS' arkiver. Da notatet blev genfundet i januar 1993, blev det ikke forelagt DRUIK.
- 10 I januar 1993 nægtede Finanskontrollen påtegning af en betalingsanvisning for gennemførelse af bevogtningskontrakten under henvisning til, at betalingerne skulle ske i belgiske francs og ikke i ecu, hvilket fremgår af den administrative undersøgelsesrapport af 14. juli 1998 (s. 13), som på anmodning af Trojan, generalsekretær i Kommissionen, var udfærdiget af Reichenbach, på daværende tidspunkt direktør for »Direktoratet for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse« i Kommissionen, samt af rapporten af 6. januar 1999 (s. 12), udarbejdet af Fleisch, generaldirektør for Kommissionens Oversættelsestjeneste, og tilstillet ansættelsesmyndigheden, og endelig ansættelsesmyndighedens rapport til Disciplinærrådet af 24. februar 1999 (punkt 31).
- 11 Efter Finanskontrollens afslag på påtegning blev der den 27. januar 1993 underskrevet et bilag 3 af direktøren fra BDS, De Haan, og direktøren for det tilbudsgivende selskab Alexandre. Dette bilag 3 annullerede med virkning fra den 1. februar 1993 de bestemmelser i bilag 1, der ændrede bestemmelsen om udsving i vekselkursen mellem den belgiske franc og ecuen.

- 12 Den 17. februar 1993 iværksatte Kommissionens Generaldirektorat for »Finanskontrol« en kontrol af BDS' aktiviteter og navnlig vedrørende tildelingen af bevogtningskontrakten. Den endelige rapport blev afgivet den 7. juli 1993. Denne rapport (s. 10, 11 og 12) henviste navnlig til de ændringer, der var sket ved bilag 1 til bevogtningskontrakten efter høringen af DRUIK og de økonomiske negative konsekvenser, som fulgte heraf.
- 13 Efter en artikel, der den 18. august 1997 fremkom i avisen *De Morgen*, og hvorved der blev rettet beskyldninger mod visse personer for tildelingen af bevogtningskontrakten, og Kommissionen holdt ansvarlig for kontrollen af udøvelsen af, iværksatte Kontoret for Samordning af Bekæmpelse af Bedrageri (UCLAF) en undersøgelse vedrørende kontrakten. UCLAF afgav undersøgelsesrapporten den 12. marts 1998 og anførte heri, at der var begået alvorlige uregelmæssigheder ved den pågældende kontrakts tildeling og gennemførelse. Den 21. april 1998 fremsatte Trojan anmodning til Reichenbach om at gennemføre en undersøgelse vedrørende den bevogtningskontrakt, der var tildelt IMS/Group 4. Den administrative undersøgelsesrapport blev afgivet den 14. juli 1998.

Disciplinærsagen

- 14 Den 29. juli 1998 besluttede ansættelsesmyndigheden at indlede en disciplinærsag mod sagsøgeren. Ansættelsesmyndigheden indledte ligeledes disciplinærsager mod sagsøgerens overordnede, De Haan og Eveillard.
- 15 Den 29. juli 1998 meddelte ansættelsesmyndigheden sagsøgeren klagepunkterne over ham. Sagsøgeren foreholdtes herved »en ansvarspådragende faglig adfærd og grov forsømmelighed med hensyn til overholdelse af reglerne om finansforvaltning,

blandt andet ved indgåelse og gennemførelsen af [bevoftningskontrakten med selskabet IMS/Group 4]« (herefter »klagepunkt nr. 1«). Ved skrivelse af 23. september 1998 meddelte ansættelsesmyndigheden sagsøgeren yderligere følgende seks klagepunkter:

»Klagepunkt nr. 2:

Accept eller deltagelse i en manipulation efter datoen for antagelsen af tilbuddet, der blev indgivet i forbindelse med tildelingen af kontrakten vedrørende bevoftning og vagt i Kommissionens bygninger i 1992 (hvis værdi var ca. 75 000 000 ECU og med fem års varighed); denne manipulation bestod i tilsendelse af oplysninger vedrørende et eller flere tilbud til et af de tilbydende selskaber (IMS/Group 4), modtagelse af et nyt tilbud fra dette selskab, som indeholdt en lavere pris, og som erstattede det oprindelige tilbud, med henblik på at sikre tildelingen af kontrakten til dette selskab, hvorved der er handlet uhæderligt, samt sket tilsidesættelse af de her omhandlende regler, blandt andet bestemmelserne i vedtægtens artikel 17, stk. 1.

Klagepunkt nr. 3:

Udarbejdelse af et tillæg til udkastet til bevoftningskontrakten af 1992 efter DRUIK's godkendelse af forslaget om at tildele selskabet IMS/Group 4 kontrakten og af nye betingelser i kontraktudkastet, enten bevidst med henblik på at gøre det muligt for selskabet at udligne det tab, det havde lidt på grund af det nye tilbud, og altså svigagtigt eller under forsømmelighed, idet tillæggets bestemmelser delvis var i strid med udbuds- og kontraktbetingelserne som godkendt af DRUIK, hvilket indebar økonomisk skade for Kommissionen.

Klagepunkt nr. 4:

Efter udarbejdelsen af nævnte tillæg enten bevidst eller ved en grov forsømmelighed at undlade at iværksætte en høring af nævnte udvalg og/eller Finanskontrollen vedrørende tillægget og kontraktændringen, som fulgte heraf i forhold til kontraktudkastet, der var godkendt af DRUIK enten inden eller efter indgåelsen af den kontrakt, som tillægget vedrørte.

Klagepunkt nr. 5:

Accept af eller deltagelse i misbrug af nævnte bevogningskontrakt, idet det systematisk blev foreslået at ansætte flere personer ved BDS og andre afdelinger med henblik på at udføre administrative eller andre opgaver ved selskabets indgåelse af ansættelseskontrakter i strid med de kontraktbestemmelser, der var indgået med Kommissionen, de procedurer, der var fastsat for ansættelse af personale og indholdet af den heromhandlende budgetpost uden gyldig tilladelse eller oplysning til de kompetente tjenestegrene og ved en fordrejning af kontraktens bestemmelser vedrørende betaling af overarbejdstimer i forbindelse med vagttjenesten.

Klagepunkt nr. 6:

Mere generelt, at sagsøgeren ikke havde udført sit arbejde som ansvarlig for den økonomiske afdeling i BDS korrekt, idet han ikke udelukkende havde taget hensyn til Fællesskabets interesser som krævet i vedtægtens artikel 11, stk. 1.

Klagepunkt nr. 7:

Helt eller delvis erstatning af det tab, som Fællesskaberne har lidt på grund af grove personlige fejl (vedtægtens artikel 22).«

- 16 Den 6. oktober 1998 blev sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 87 hørt af Flesch, generaldirektør for Kommissionens Oversættelsestjeneste, som var blevet bemyndiget hertil af ansættelsesmyndigheden.
- 17 Flesch overgav sin rapport af 6. januar 1999 til ansættelsesmyndigheden. Hun fastslog i denne rapport, at sagsøgeren havde udvist utilstrækkelige faglige kvalifikationer og forsømmelighed i forbindelse med reglerne om udbud og bestemmelserne i finansforordningen samt i de administrative og budgetmæssige procedurer, og tilsidesat vedtægten. Ansættelsesmyndigheden forelagde efter dette dokument en rapport for Disciplinærrådet, dateret den 24. februar 1999, og hvori den fremsatte de syv klagepunkter over sagsøgeren.
- 18 I sin begrundede udtalelse af 9. marts 2000 fastslog Disciplinærrådet, at klagepunkterne nr. 1, 3, 4, 5 og 6 var godtgjort, og forkastede klagepunkterne nr. 2 og 7. Disciplinærudvalget foreslog at pålægge sagsøgeren den disciplinærsanktion indeholdt i vedtægtens artikel 86, stk. 2, litra d), nemlig indplacering på et lavere løntrin, og foreslog, at sanktionen i dette tilfælde skulle omfatte to løntrin.
- 19 Den 25. maj 2000 blev sagsøgeren hørt af ansættelsesmyndigheden og afgav indlæg.

20 Ansættelsesmyndigheden vedtog den 5. april 2001 en afgørelse om en sanktion bestående i indplacering på et lavere løntrin med virkning fra den 1. maj 2001. Ansættelsesmyndigheden henholdt sig til Disciplinærrådets udtalelse, hvori Disciplinærrådet havde fundet klagepunkterne nr. 1, 3, 4, 5 og 6 begrundede, og stadfæstede disse klagepunkter. Med hensyn til indholdet af disciplinæraføgelsen kan de klagepunkter, der foreholdtes sagsøgeren, sammenfattes således:

- ansvarspådragende faglig adfærd og grov forsømmelighed ved overholdelsen af reglerne om finansforvaltningen, blandt andet udfærdigelsen og gennemførelsen af bevogningskontrakten, indgået i oktober 1992 mellem Kommissionen og selskabet IMS/Group 4, navnlig derved, at sagsøgeren medvirkede ved udarbejdelsen af et tillæg til nævnte kontrakt, hvis bestemmelser var i strid med bestemmelserne i udbuddet og i kontrakten, som var godkendt af DRUIK, og hvorved Kommissionen havde lidt økonomisk tab (klagepunkt nr. 1 og 3)

- grov forsømmelighed bestående i ikke at have iværksat den obligatoriske høring af DRUIK vedrørende det pågældende tillæg i strid med artikel 111 i de almindelige gennemførelsesbestemmelser til finansforordningen (klagepunkt nr. 4)

- misbrug af bevogningskontrakten med henblik på at foreslå ansættelse af adskillige personer ved BDS i andre af Kommissionens tjenestegrene og andetsteds med henblik på udførelse af administrative eller andre opgaver ved selskabet IMS/Group 4's indgåelse af ansættelseskontrakter, hvilket var i strid med kontrakten om ansættelse af vagtpersonale, de procedurer, der var fastsat for personaleansættelse og bemærkningerne til den budgetpost, som vedrørte dette spørgsmål, og herved uden at have opnået tilladelse eller underrettet de kompetente tjenestegrene herom, som betaling for overarbejdstimer, der var fastsat for vagttjeneste, idet der dog forelå den formildende omstændighed, at der var en kronisk mangel på personale ved BDS, og at denne praksis ikke var unormal på daværende tidspunkt (klagepunkt nr. 5)

- ikke under udøvelsen af sin tjeneste udelukkende at have ladet sig lede af Fællesskabets interesser i strid med bestemmelserne i vedtægtens artikel 11, stk. 1 (klagepunkt nr. 6):

21 Vedrørende klagepunkt nr. 2 bestemmes i afgørelsen af 5. april 2001 følgende:

»Det tilkommer i givet fald ansættelsesmyndigheden at genoptage disciplinærsagen i henhold til artikel 11 i bilag IX til vedtægten, blandt andet såfremt det under en verserende retsforfølgning [...] godtgøres, at der blev manipuleret med tilbuddet fra selskabet IMS/Group 4 efter den 28. august 1992 og inden forelæggelsen af sagen for DRUIK.«

22 Disciplinærsagen mod Eveillard førte også til en disciplinærstraf. Denne afgørelse blev anfægtet ved Retten i sag T-258/01, Eveillard mod Kommissionen. Derimod blev der ikke truffet nogen endelig afgørelse for så vidt angår De Haan, der afgik ved døden den 30. august 2000, kort tid efter at Disciplinærudvalget havde afgivet udtalelse vedrørende ham.

23 Den 29. maj 2001 indgav sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage over ansættelsesmyndighedens afgørelse af 5. april 2001.

24 Ved afgørelse af 10. september 2001 afslog ansættelsesmyndigheden sagsøgerens klage. Ansættelsesmyndigheden bekræftede i denne afgørelse klagepunkterne over sagsøgeren og uddybede disse som svar på sagsøgerens anbringender. For det første fastslog ansættelsesmyndigheden, for så vidt angår klagepunkterne nr. 3 og 4 vedrørende udfærdigelsen af det pågældende tillæg og den manglende høring af DRUIK, at det ansvarspådragende forhold beroede på, at sagsøgeren ikke havde underrettet sine overordnede i strid med kravet i vedtægtens artikel 21 om forpligtelsen til at høre DRUIK og ikke havde angivet, at det pågældende tillæg var i

strid med Kommissionens økonomiske interesser. For det andet for så vidt angår klagepunkt nr. 5, der var baseret på misbrug af bevogtningskontrakten, foreholdt ansættelsesmyndigheden sagsøgeren ikke have underrettet sine overordnede om den ulovlighed, som han ifølge ansættelsesmyndigheden var bekendt med, nemlig det forhold, at hans medarbejder, Burllet, udøvede rent administrative arbejdsopgaver og var betalt af nævnte vagtselskab. For det tredje anførte ansættelsesmyndigheden, for så vidt angår klagepunkt nr. 6 vedrørende den omstændighed, at sagsøgeren ikke udelukkende i sin tjeneste havde ladet sig lede af Fællesskabets interesser, at sagsøgeren ikke havde underrettet sine overordnede i strid med vedtægtens artikel 11, stk. 1, om følgerne af ikke at høre DRUIK, eftersom det måtte have stået klart for den ansvarlige for en finansafdeling, at indholdet af tillægget skabte konkurrencefordrejning.

- 25 Ved sin afgørelse af 10. september 2001 tilbød ansættelsesmyndigheden sagsøgeren en godtgørelse på 500 EUR for ikke-økonomisk skade på grund af den langvarige usikkerhed, som han havde befundet sig i, idet tidsrummet mellem Disciplinærudvalgets sidste udtalelse i de ovennævnte disciplinærsager — nemlig udtalelsen af 4. juli 2000 i sagen mod Eveillard — og ansættelsesmyndighedens afgørelse vedrørende sagsøgeren havde udgjort ni måneder.

Straffesagen ved belgiske domstole

- 26 Den 23. april 1998 efter UCLAF's undersøgelsesrapport indgav Kommissionen til anklagemyndigheden i Bruxelles en klage over de uregelmæssigheder, der var begået ved tildelingen og gennemførelsen af bevogtningskontrakten. Denne klage, som var vedlagt UCLAF's rapport af 12. marts 1998, vedrørte betingelserne for tildelingen af kontrakten, blandt andet en eventuel manipulation af tilbuddet fra selskabet IMS/Group 4, samt udarbejdelse af bilag til kontrakten inden høring af DRUIK, de præsterede ydelsers karakter og lovligheden af de procedurer til ansættelse af personer, der oppebar løn i henhold til kontrakten.

- 27 Den 1. marts 2001 indtrådte Det Europæiske Fællesskab ved Kommissionen som civil part i sagen ved de belgiske domstole mod sagsøgeren og Eveillard og Alexandre. Sidstnævnte var direktør for det tilbudsgivende selskab.
- 28 Den 27. marts 2001 nedlagde anklagemyndigheden i Bruxelles påstand om frifindelse af sagsøgeren.
- 29 Den 4. maj 2001 indleverede Kommissionen en stævning til undersøgelsesdommeren og nedlagde påstand om gennemførelse af de supplerende undersøgelsesforanstaltninger, men påstanden blev afvist ved kendelse af 31. maj 2001.
- 30 Den 15. juni 2001 kærede Kommissionen denne kendelse. Ved dom af 6. august 2001 forkastede Afdelingen for Straffesager ved cour d'appel de Bruxelles Kommissionens kære.
- 31 Den 19. marts 2002 afsagde Voteringskammeret ved tribunal de première instance de Bruxelles en kendelse, hvori den forkastede de påstande, Kommissionen havde nedlagt i retsmødet den 12. marts 2002. Nævnte retsinstans fandt, at den for sene indgivelse af nævnte påstande ikke var begrundet, og at der ikke forelå noget bevis, for at der skulle være begået de nævnte overtrædelser.
- 32 Den 2. april 2002 kærede Kommissionen denne kendelse til cour d'appel de Bruxelles.

- 33 Den 30. april 2002 fremsatte anklagemyndigheden ved cour d'appel de Bruxelles forslag om, at Afdelingen for Straffesager ved cour d'appel, forkastede Kommissionens kære under henvisning til, at der ikke forelå nogen beviser mod de anklagede.
- 34 Den 28. maj 2002 afsagde nævnte afdeling ved cour d'appel de Bruxelles dom, hvori den forkastede Kommissionens kære. Cour d'appel de Bruxelles fastslog i dommen, at der ikke forelå noget bevis mod de tiltalte med hensyn til de pågældende anklager, blandt andet ændring af tilbuddet, vedtagelsen af de pågældende bilag og faktureringen i forbindelse med bevogtningskontrakten af ydelser, der ikke vedrørte gennemførelsen heraf. Cour d'appel de Bruxelles fastslår også, at Kommissionen ikke havde godtgjort at have lidt noget tab. Da Kommissionen ikke har iværksat en kassationsanke til prøvelse af denne dom, er denne retsafgørelse altså blevet endelig.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 35 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 10. december 2001 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.
- 36 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. Med henblik på sagens tilrettelæggelse har Retten anmodet parterne om at fremlægge visse dokumenter og skriftligt besvare visse spørgsmål. Retten har blandt andet anmodet Kommissionen om at fremlægge sagsakterne i disciplinærsagen vedrørende sagsøgeren. Parterne har efterkommet disse anmodninger inden for den fastsatte frist.

37 Parterne har afgivet indlæg og besvaret Rettens spørgsmål i offentligt retsmøde den 2. december 2003.

38 Sagsøgeren har under retsmødet som svar på et spørgsmål fra Retten anført, at erstatningen for den økonomiske og ikke-økonomiske skade, som han har lidt, udgør 37 500 EUR. Kommissionen har også på et spørgsmål fra Retten frafaldet argumentet, hvorefter påstanden om sagsøgerens lidte økonomiske skade må afvises, fordi det for første gang er fremsat i replikken.

39 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Ansættelsesmyndighedens afgørelse af 5. april 2001 annulleres.

— Sagsøgte tilpligtes at betale sagsøgeren 37 500 EUR som godtgørelse for økonomisk og ikke-økonomisk skade.

— Sagsøgte pligtes at afholde samtlige sagsomkostninger.

40 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Der træffes afgørelse om sagens omkostninger efter gældende ret.

Retlige bemærkninger

I — *Annulationspåstanden*

- 41 Sagsøgeren har til støtte for sin annulationspåstand for det første anført, at procedurereglerne og retten til kontradiktion er blevet tilsidesat under disciplinærsagen; for det andet har han anført, at der er anlagt et åbenbart urigtigt skøn vedrørende de omstændigheder, som han foreholdes; for det tredje har han anført, at princippet om forbud mod forskelsbehandling er blevet tilsidesat og for det fjerde, at princippet om den berettigede forventning og god tro er blevet tilsidesat.

A — *Første anbringende om en tilsidesættelse af procedurereglerne og retten til kontradiktion under disciplinærsagen*

- 42 Sagsøgeren har anført, at disciplinærsagen er behæftet med proceduremangler, idet ansættelsesmyndigheden har tilsidesat vedtægtsbestemmelserne vedrørende denne sag samt hans ret til kontradiktion. Sagsøgeren har blandt andet fremført følgende klagepunkter: urimelig forsinkelse ved vedtagelse af sanktionen, manglende suspension af disciplinærsagen trods en verserende straffesag, en for sen og ufuldstændig adgang til sagens akter, manglende hensyntagen til og meddelelse af vigtige dokumenter og manglende afhøring af vigtige vidner.

1. Forsinkelse med hensyn til sanktions vedtagelse

Parternes argumenter

- 43 Sagsøgeren har fremhævet, at den sanktion, han er blevet pålagt, blev besluttet mere end otte år efter de forhold, som foreholdtes ham, skønt han i hele dette tidsrum fortsatte sin tjeneste og udførte sine arbejdsopgaver uden nogen bemærkning fra administrationen.
- 44 Kommissionen har anført, at vedtægtens bestemmelser vedrørende disciplinærordningen for tjenestemænd ikke indeholder nogen forældelsesfrist for iværksættelsen af en disciplinærsag.

Rettens bemærkninger

- 45 Retten bemærker, at vedtægten i artikel 86-89 og i bilag IX vedrørende disciplinærordningen for Fællesskabernes tjenestemænd ikke fastsætter nogen forældelsesfrist for indledningen af en disciplinærsag mod en tjenestemand, der foreholdes at have tilsidesat en af sine forpligtelser efter vedtægten. Det bemærkes herved, at en forældelsesfrist af hensyn til dens formål, som er at tjene retssikkerheden, skal fastsættes forud af fællesskabslovgiver (jf. Rettens dom af 17.10.1991, sag T-26/89, de Compte mod Parlamentet, Sml. II, s. 781, præmis 68, og af 30.5.2002, sag T-197/00, Onidi mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 69, og II, s. 325, præmis 88).

46 Det skal dog bemærkes, at Domstolen for at afbøde de negative konsekvenser, som kan være en følge af en manglende forældelsesfrist for administrationens udøvelse af sine beføjelser har fastslået, at på grund af en sådan manglende frist er det grundlæggende krav om retssikkerhed en hindring for, at Kommissionen i det uendelige kan udsætte udøvelsen af sine beføjelser, hvorfor Fællesskabets retsinstanser ved undersøgelse af et klagepunkt om, at Kommissionen har handlet for sent, ikke alene skal fastslå, at der ikke foreligger nogen forældelsesfrist, men efterprøve, om Kommissionen ikke har handlet alt for sent (Domstolens dom af 14.7.1972, sag 52/69, Geigy mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 225, org.ref. Rec. s. 787, præmis 21, om Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder ved overtrædelse af konkurrencereglerne, og af 24.9.2002, forenede sager C-74/00 P og C-75/00 P, Falck og Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen, Sml. I, s. 7869, præmis 140, vedrørende efterprøvelsen af støtte ydet i henhold til EKSF-traktaten).

47 Det bemærkes med hensyn til disciplinærordningen for Fællesskabernes tjenestemænd indledningsvis, at selv om vedtægten ikke indeholder nogen forældelsesfrist for indledningen af en disciplinærsag, fastsætter den dog i artikel 7 i bilag IX strenge frister for disciplinærsagens forløb. Det fremgår af fast retspraksis, at selv om denne frist ikke er en forældelsesfrist, er den dog udtryk for et princip om god forvaltningsskik, hvis formål er såvel i administrationens som i tjenestemændenes interesse at undgå, at vedtagelsen af denne afgørelse, som afslutter disciplinærsagen, forsinkes unødigt (dom af 4.2.1970, sag 13/69, Van Eick mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 1, org.ref. Rec. s. 3, af 29.1.1985, sag 228/83, F mod Kommissionen, Sml. s. 275, og af 19.4.1988, forenede sager 175/86 og 209/86, M mod Rådet, Sml. s. 1891, samt dommen i sagen de Compte mod Parlamentet, præmis 88). Det fremgår af det hensyn til god forvaltningsskik, som fællesskabslovgiver tilstræber, at de disciplinære myndigheder er forpligtet til at gennemføre en disciplinærsag med fornøden omhu og drage omsorg for, at enhver handling i forbindelse hermed sker inden for en rimelig frist i forhold til den forudgående handling (Rettens dom af 26.1.1995, sag T-549/93, D mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 13, og II, s. 43, præmis 25, samt dommen i sagen Onidi mod Kommissionen, præmis 91). En manglende overholdelse af denne frist, der kun kan bedømmes ud fra den konkrete sags omstændigheder, kan medføre, at afgørelsen annulleres (dommen i sagen D mod Kommissionen, præmis 25, og i sagen de Compte mod Parlamentet, præmis 88).

- 48 Denne pligt til en omhyggelighed og overholdelse af en rimelig frist gælder også for indledningen af disciplinærsagen, blandt andet i det tilfælde og fra det tidspunkt, hvor administrationen er blevet bekendt med de forhold og den adfærd, der kan udgøre tilsidesættelse af en tjenstemands vedtægtsmæssige forpligtelser. De disciplinære myndigheder har nemlig, selv om der ikke foreligger nogen forældelsesfrist, en forpligtelse til at handle således, at indledningen af sagen, der skal medføre en sanktion, sker inden for en rimelig frist (Rettens dom af 19.6.2003, sag T-78/02, Voigt mod ECB, Sml.Pers. I-A, s. 165, og II, s. 839, præmis 64). Manglende overholdelse af en rimelig frist for at indlede disciplinærsagen, der også her må bedømmes ud fra den konkrete sags omstændigheder, kan medføre, at den disciplinærsag, som administrationen har indledt, kendes retsstridig på grund af en unødigt forsinkelse, og følgelig, at den sanktion, der er pålagt efter disciplinærsagens udløb, annulleres (jf. ved analogi Domstolens dom af 27.11.2001, sag C-270/99 P, Z mod Parlamentet, Sml. I, s. 9197, præmis 43 og 44; dommen i sagen D mod Kommissionen, præmis 25, og i sagen de Compte mod Parlamentet, præmis 88).
- 49 Det bemærkes desuden, at retssikkerhedsprincippet ville blive tilsidesat, hvis administrationen unødigt forsinkede indledningen af disciplinærsagen. Så vel administrationens bedømmelse af de forhold og den adfærd, der kan medføre disciplinærfølgning, som tjenstemandens udøvelse af hans ret til forsvar kan nemlig blive særdeles vanskelige, såfremt der forløber et længere tidsrum mellem det tidspunkt, hvor nævnte forhold eller adfærd fandt sted, og indledningen af disciplinærsagen. Dels kan vidner og vigtige dokumenter — bebyrdende eller aflastende — være forsvundet, dels kan det være vanskeligt for alle de pågældende personer og vidner helt nøjagtigt at genkalde sig sagens faktiske omstændigheder og dens baggrund. Det bemærkes her som eksempel, at De Haan, der, som tidligere angivet, ledede BDS på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, afgik ved døden den 30. august 2000, altså længe efter de forhold, der foreholdes sagsøgeren i denne sag, men dog inden afslutningen af hans disciplinærsag.
- 50 Retten kan derfor ikke i denne sag ved sin undersøgelse af, om klagepunktet er begrundet, alene henholde sig til, at der ikke på det pågældende område forelå nogen forældelsesfrister. Det må derfor undersøges, om Kommissionen ikke har handlet alt for sent.

51 Det bemærkes hertil, at bevogtningskontrakten, hvis indgåelse og gennemførelse er oprindelsen til den disciplinærsag, der blev indledt mod sagsøgeren, blev underskrevet i oktober 1992. Udfærdigelsen og indgåelsen af det omstridte bilag, hvorved sagsøgeren deltog, og som udgør klagepunkt nr. 3 over sagsøgeren, fandt sted i oktober 1992. Notatet vedrørende høringen om dette bilag, hvis manglende forelæggelse i henhold til ansættelsesmyndigheden udgør klagepunkt nr. 4, blev genfundet i januar 1993, og ifølge Kommissionen burde bilaget have været forelagt DRUIK senest på dette tidspunkt. For så vidt angår de forhold, der indeholdes i klagepunkt nr. 5, og som er baseret på sagsøgerens tilsidesættelse af hans pligt til at underrette sine overordnede, fordi hans medarbejder, Burllet, udøvede administrative opgaver, skønt han blev betalt i forbindelse med bevogtningskontrakten, bemærkes, at Burllet, som allerede havde arbejdet ved BDS fra den 15. juli 1992 til den 15. marts 1993 som midlertidigt ansat, var blevet ansat af IMS/Group 4 den 16. marts 1993 som administrativ medarbejder med ansvar for administrative arbejdsopgaver ved Kommissionen, men alene havde været ansat ved BDS i denne egenskab indtil den 16. maj 1993, idet han efterfølgende af selskabet IMS/Group 4 blev bevilget orlov uden løn i flere omgange.

52 Det fremgår af sagens akter, at Kommissionen havde fået kendskab til de såkaldte uregelmæssigheder vedrørende indgåelsen og gennemførelsen af bevogtningskontrakten længe inden indledningen af disciplinærsagen. Det fremgår nemlig af den administrative undersøgelsesrapport af 14. juli 1998 (s. 13) udfærdiget af Reichenbach, at formandens kabinet var blevet underrettet i begyndelsen af 1993 om såkaldte uregelmæssigheder vedrørende bevogtningskontrakten. I januar 1993 havde Finanskontrollen nægtet påtegning under henvisning til, at betalingerne var fastsat i belgiske francs og ikke i ecu (jf. præmis 10). Dette afslag på påtegning medførte delvis annullation af det omstridte bilag ved et tillæg underskrevet den 27. januar 1993 (jf. præmis 11). Den 17. februar 1993 indledte Kommissionens Generaldirektorat for »Finanskontrol« en høring vedrørende BDS' aktiviteter og tildelingen af bevogtningskontrakten. Den endelige rapport fra Generaldirektoratet for »Finanskontrol« er dateret den 7. juli 1993 og omhandler tilsidesættelse af kontrolprocedurerne og procedurerne for godkendelse af økonomiske transaktioner og kontrakter. Rapporten nævner særlig de ændringer, der blev gjort i den bevogtningskontrakt, som blev forelagt DRUIK, og som ifølge rapporten ikke var blevet godkendt af nævnte udvalg, og som var i strid med kontraktens ordlyd og betingelser og indebar en forhøjet pris for ydelserne og en konkurrencefordrejning.

Den administrative undersøgelsesrapport af 14. juli 1998 henviser til nævnte høring fra juli 1993, og angiver, at der havde været tale om »væsentlige problemer«, men at der ikke var iværksat nogen administrative eller disciplinære foranstaltninger, bortset fra at Eveillard var blevet frataget stillingen som chef for afdelingen »Beskyttelse Bruxelles«.

53 Den 29. juli 1998 indledte ansættelsesmyndigheden en disciplinærsag mod sagsøgeren. Indledningen af disciplinærsagen skete altså næsten seks år efter de foreholdte forhold. Sanktionen blev først pålagt den 5. april 2001, næsten tre år efter indledningen af disciplinærsagen.

54 Under hensyn til sagens omstændigheder finder Retten derfor, at da de forhold, der foreholdes sagsøgeren, fandt sted i oktober måned 1992, og da Kommissionen var blevet bekendt med de såkaldte uregelmæssigheder senest i tidsrummet mellem januar og juli 1993, har denne institution handlet alt for sent, idet den først indledte en disciplinærsag mod sagsøgeren den 29. juli 1998. Kommissionens tilsidesættelse af kravet om at overholde en rimelig frist for indledningen af en disciplinærsag er en klar tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om god forvaltnings-skik og tilsidesættelse af sagsøgerens ret til forsvar, hvorfor disciplinærsagen er retsstridig.

55 Det fremgår af det anførte, at dette klagepunkt er begrundet.

2. Manglende suspension af disciplinærsagen indtil afslutningen af straffesagen

Parternes argumenter

- 56 Sagsøgeren har anført, at ansættelsesmyndigheden ikke efterkom hans gentagne anmodninger om at indstille disciplinærsagen, indtil undersøgelsen i den belgiske straffesag mod ham var afsluttet. Sagsøgeren har anført, at det var klart, at han ville blive frikendt i denne sag.
- 57 Kommissionen har anført, at en disciplinærsag og en straffesag ikke har samme formål, eftersom sidstnævnte vedrører eventuelle overtrædelser af strafferetten, mens disciplinærsagen vedrører tilsidesættelse af visse forpligtelser, der er fastsat i tjenestemandsvedtægten, og som pr. definition ikke er af strafferetlig karakter, idet sanktionerne i øvrigt alene kan vedrøre arbejdsforholdet mellem den pågældende og hans arbejdsgiver. Kommissionen har anført, at proceduren i disciplinærordningen for tjenestemænd ikke er judiciel, men administrativ (Domstolens kendelse af 16.7.1998, sag C-252/97 P, N mod Kommissionen, Sml. I, s. 4871, præmis 52).
- 58 Kommissionen har under retsmødet som svar på et spørgsmål fra Retten anført, at der i denne sag ikke var noget sammenfald mellem straffesagen og disciplinærsagen, eftersom forholdene og deres retlige kvalificering i de to procedurer var forskellige. Formålet med straffesagen var blandt andet at påvise visse bedrageriske og svigagtige forhold, mens disciplinærsagen har sanktioneret forsømmelser og undladelser, der udgør tilsidesættelse af sagsøgerens faglige forpligtelser. Kommissionen har anført,

at ansættelsesmyndigheden af denne grund under disciplinærsagen besluttede at udskille den disciplinære del fra den straffemæssige. Kommissionen har endelig anført, at en indstilling af disciplinærsagen indtil straffesagens afslutning i betragtelig grad ville have forsinket disciplinærsagens afvikling.

Rettens bemærkninger

- 59 Vedtægtens artikel 88, stk. 5, bestemmer, at »hvis der er rejst straffesag mod tjenestemanden på grundlag af de samme forhold, fastlægges hans retsstilling dog først, når den endelige dom er blevet afsagt af den domstol, der behandler sagen«. Det fremgår heraf, at ansættelsesmyndigheden ikke endeligt for så vidt angår disciplinærsag kan afgøre den pågældende tjenestemands situation ved at tage stilling til forhold, der også er genstand for en straffesag, når den domstol, der behandler sagen, ikke har afsagt endelig dom (Rettens dom af 13.3.2003, sag T-166/02, Pessoa og Costa mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 89, og II, s. 471, præmis 45). Vedtægtens artikel 88, stk. 5, indrømmer ikke ansættelsesmyndigheden et skøn, før den skal træffe en endelig afgørelse om fastlæggelsen af retsstillingen for en tjenestemand, mod hvem der er rejst disciplinærsag, modsat artikel 7, stk. 2, i vedtægtens bilag IX, hvorefter Disciplinærudvalget i tilfælde af strafferetlig forfølgning kan beslutte at udsætte sin afgørelse, indtil retten har truffet afgørelse (Rettens dom af 19.3.1998, sag T-74/96, Tzoanos mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 129, og II, s. 343, præmis 32 og 33).
- 60 Det bemærkes indledningsvis, således som det fremgår af disciplinærsagens akter, at sagsøgeren ved skrivelse af 8. april 1999 havde meddelt formanden for Disciplinærudvalget, at disciplinærsagen, som var indledt mod ham, forudgående nødvendiggjorde en afgørelse vedrørende berettigelsen af de anklager, der var rejst mod ham i straffesagen i Belgien, og at han i henhold til vedtægtens artikel 88, stk. 5,

anmodede om, at disciplinærsagen indstilledes, indtil undersøgelsen i straffesagen var afsluttet. Efter denne skrivelse anmodede Disciplinærrådets formand den 23. april 1999 Kommissionens Generaldirektorat for Personale og Administration om nærmere oplysninger vedrørende rækkevidden og forløbet af den pågældende straffesag. Dette generaldirektorat anmodede herefter UCLAF om yderligere oplysninger ved skrivelse af 4. maj 1999. UCLAF besvarede denne ved skrivelse af 28. maj 1999 og bekræftede heri, at Kommissionens Generalsekretariats indbringelse af sagen for anklagemyndigheden i Bruxelles havde medført iværksættelse af en undersøgelsesprocedure ved den belgiske undersøgelsesdommer, Van Espen, den 19. maj 1998. Endelig bemærkes, at sagsøgeren ved skrivelse til ansættelsesmyndigheden af 25. maj 2000 gentog sin anmodning om, at disciplinærsagen indstilledes indtil afslutningen af straffesagen.

- 61 Straffesagen mod sagsøgeren afsluttedes ved dom af 28. maj 2002 afsagt af Afdelingen for Straffesager ved cour d'appel de Bruxelles. Denne dom udgør derfor, medmindre Kommissionen iværksætter en kassationsanke heraf, de belgiske retsinstitansers endelige dom over sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 88, stk. 5.
- 62 Det bemærkes herved, at disciplinærsagen mod sagsøgeren afsluttedes inden den 28. maj 2002, tidspunktet for afsigelsen af dommen afsagt af Afdelingen for Straffesager ved Cour d'Appel de Bruxelles. Ansættelsesmyndigheden vedtog nemlig afgørelsen om at pålægge sagsøgeren en sanktion den 5. april 2001. Den 10. september 2001 afslog ansættelsesmyndigheden den af sagsøgeren af 29. maj 2001 indgivne klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, og stadfæstede således nævnte afgørelse.
- 63 Kommissionen har imidlertid anført, at der ikke var noget sammenfald mellem straffesagen og den administrative procedure, hvorfor den ikke var forpligtet til at afvente straffesagens udfald, inden den traf endelig afgørelse vedrørende sagsøgerens situation i forbindelse med disciplinærsagen. Det må derfor undersøges, om der

forelå sammenfald mellem de forhold, der var genstand for straffesagerne og dem, der blev sanktioneret i forbindelse med disciplinærsagen (dommen i sagen Tzoanos mod Kommissionen, præmis 35, og i sagen Onidi mod Kommissionen, præmis 81).

64 Det bemærkes herved, at Kommissionen den 23. april 1998 indgav klage til anklagemyndigheden i Bruxelles vedrørende såkaldte uregelmæssigheder i forbindelse med tildelingen og gennemførelsen af bevogtningskontrakten (jf. præmis 26). Denne klage, som var vedlagt UCLAF's rapport af 12. marts 1998, vedrørte betingelserne for kontraktens tildeling, blandt andet en eventuel manipulation af tilbuddet fra selskabet IMS/Group 4's side, udfærdigelsen af bilag til kontrakten og den manglende høring af DRUIK, samt angivelse af de reelle ydelser og spørgsmålet om, hvorvidt ansættelsesprocedurerne for personer, der oppebar løn i forbindelse med kontrakten, var retmæssige.

65 Efter denne klage og efter foranstaltninger truffet af undersøgelsesdommeren udarbejdede Kontoret for Bekæmpelse af Korruption ved kriminalpolitiet i Bruxelles en sammenfattende rapport, dateret den 21. juni 2000, som indeholdt resultaterne af en grundig undersøgelse, der var blevet gennemført i den pågældende sag. I denne rapport udtalte kommissæren for kriminalpolitiet i Bruxelles, L., først, at det ikke var godtgjort, at tilbuddet afgivet af selskabet IMS/Group 4 var blevet ændret; dernæst, at et tillæg om en væsentlig ændring af kontrakten var blevet underskrevet, men at Finanskontrollen, selv om den forudgående kontrolprocedure ikke var blevet fuldstændig overholdt, dog var blevet oplyst om dette tillæg og underskrivelsen heraf, samt at ansatte i selskabet IMS/Group 4, hvis ydelser var blevet faktureret i forbindelse med bevogtningskontrakten, reelt havde udført arbejdsopgaver for Kommissionen, som var uden forbindelse med kontrakten, men at Kommissionen var bekendt med dette misbrug, der var udbredt på daværende tidspunkt.

66 Kommissionen anførte i sit indlæg som civil part ved undersøgelsesdommeren af 1. marts 2001, at den havde lidt et tab på grund af svig og bedrageri i forbindelse

med udbuddet, samt at der var sket fakturering af ydelser for personer, der intet havde at gøre med opgaver udført i forbindelse med bevogningskontrakten.

- 67 Anklagemyndigheden fastslog i sit forslag om frifindelse af sagsøgeren, fremsat den 27. marts 2001, at der ikke forelå tilstrækkelig bevis mod sagsøgeren og de øvrige sigtede, Eveillard og Alexandre, vedrørende for det første gennemførelsen af offentlig eller privat svig eller bedrageri, for det andet manipulationer i forbindelser med udbuddet og for det tredje forekomsten af personale, der ikke udførte opgaver i forbindelse med bevogningskontrakten, men alligevel blev aflønnet i forbindelse hermed.
- 68 Afdelingen for Straffesager ved cour d'appel de Bruxelles fastslog i sin dom af 6. august 2001 for det første, at de pågældende økonomiske transaktioner delvis var blevet godkendt af DRUIK, samt at de var blevet godkendt af Finanskontrollen, og at misbruget vedrørende bevogningskontrakten havde fundet sted med Kommissionens godkendelse, hvis ansatte havde organiseret og dækket over denne praksis.
- 69 I sin kendelse af 19. marts 2002 fastslog Voteringskammeret ved tribunal de première instance de Bruxelles, at der ikke forelå noget bevis vedrørende de pågældende overtrædelser, samt at sagens akter ikke indeholdt noget, der kunne give anledning til at antage, at sagsøgeren og Eveillard og Alexandre havde haft bedrageriske hensigter.

- 70 Den 28. maj 2002 afsagde Afdelingen for Straffesager ved cour d'appel de Bruxelles dom, hvori den forkastede den appel, som Kommissionen havde iværksat den 2. april 2002 til prøvelse af kendelsen af 19. marts 2002. Cour d'appel de Bruxelles fastslog i dommen, at der ikke forelå noget bevis mod de anklagede for ændringen af tilbuddet, vedtagelsen af de pågældende tillæg og faktureringen i forbindelse med bevogtningskontrakten af ydelser, der ikke havde forbindelse med udførelsen af den nævnte kontrakt.
- 71 Det fremgår af det anførte, at den adfærd, som var genstand for straffesagen kan opdeles i tre forskellige grupper: den første vedrørte betingelserne for tildelingen af bevogtningskontrakten, blandt andet den såkaldte manipulation af det endelige godtagne tilbud; dernæst udfærdigelsen og indgåelsen af tillægget om ændring af kontraktens indhold og i den forbindelse hermed manglende høring af DRUIK samt den omstændighed, at der var personer, der blev aflønnet under bevogtningskontrakten for ydelser, som ikke henhørte under de nævnte kontraktfastsatte hverv.
- 72 Den første af disse grupper vedrørende den såkaldte manipulation af tilbuddet er identisk med indholdet af klagepunkt nr. 2, som ansættelsesmyndigheden rejste over sagsøgeren ved skrivelse af 23. september 1998. Disciplinærudvalget gav imidlertid ikke ansættelsesmyndigheden medhold i dette klagepunkt, som det forkastede i udtalelse af 9. marts 2000. Den anden gruppe vedrørende indgåelsen af det pågældende tillæg og den i forbindelse hermed manglende høring af DRUIK indeholdes i klagepunkt nr. 3 og 4, som ansættelsesmyndigheden lagde til grund for sin afgørelse af 5. april 2001 om at pålægge sagsøgeren en sanktion, hvilket klagepunkt blev stadfæstet ved afgørelsen af 10. september 2001 om afslag på klagen. Den tredje gruppe udgjorde grundlaget for klagepunkt nr. 5, som ansættelsesmyndigheden også fandt godtgjort.
- 73 Det må følgelig fastslås, at disciplinærsagen mod sagsøgeren vedrørte de samme forhold, som straffesagen. Da betingelserne i vedtægtens artikel 88, stk. 5, således var

opfyldt, kunne Kommissionen ikke træffe endelig afgørelse i disciplinærsagen mod tjenestemanden, så længe der ikke forelå en endelig afgørelse fra domstolene i straffesagerne.

74 Denne konklusion kan ikke ændres ved Kommissionens argument, hvorefter kvalificeringen af de pågældende omstændigheder var forskellige i forbindelse med straffesagen og disciplinærsagen eller ved argumentet om, at undladelser eller forsømmelser, der konkret foreholdtes sagsøgeren i disciplinærsagen, ikke udgjorde en strafferetlig overtrædelse, der kunne straffes under straffesagen ved de belgiske domstole.

75 Kommissionens opfattelse beror på en fejlagtig fortolkning af vedtægtens artikel 88, stk. 5. Det bemærkes herved, at denne bestemmelse har to formål. Denne bestemmelse er for det første navnlig begrundet i ønsket om ikke at ændre den pågældende tjenestemandes retsstilling i forbindelse med straffesager, som anlægges mod ham på grundlag af forhold, som samtidig er genstand for en disciplinærsag i hans institution (dommen i sagen Tzoanos mod Kommissionen, præmis 34). For det andet gør indstillingen af disciplinærsagen indtil afslutningen af straffesagen det muligt under disciplinærsagen at tage hensyn til faktiske konstateringer, som foretages af strafferetten, når dennes afgørelse er blevet endelig. Det bemærkes med henblik herpå, at vedtægtens artikel 88, stk. 5, fastsætter princippet, hvorefter »straffedommen« er afgørende for den pågældende retsstilling under disciplinærsagen, hvilket blandt andet er begrundet i, at de nationale strafferetter råder over flere undersøgelsesbeføjelser end ansættelsesmyndigheden (Rettens dom af 21.11.2000, sag T-23/00, A mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 263, og II, s. 1211, præmis 37). Når disse forhold derfor kan indebære en strafferetlig overtrædelse og en tilsidesættelse af tjenestemandens vedtægtsmæssige forpligtelser, er administrationen bundet af de faktiske konstateringer, som er foretaget af strafferetten under straffesagen. Når sidstnævnte har fastslået disse faktiske omstændigheder, kan administrationen efterfølgende foretage en retlig kvalificering

heraf i forhold til begrebet disciplinærforsømmelse og herved blandt andet undersøge, om de udgør tilsidesættelser af vedtægtsmæssige forpligtelser (jf. herved dommen i sagen A mod Kommissionen, præmis 35).

- 76 Kommissionens argument, hvorefter indstillingen af disciplinærsagen betragteligt ville have forsinket dennes forløb og derfor den endelige afgørelse vedrørende sagsøgerens retsstilling, kan ikke tiltrædes. Kommissionen havde ventet mere end fem et halv år, førend den indledte disciplinærsag mod sagsøgeren, hvorfor den ikke kan påberåbe sig en risiko for en eventuel forsinkelse som begrundelse for dens afgørelse om ikke at afvente afslutningen af straffesagen, før den endeligt traf disciplinærafgørelse vedrørende sagsøgeren. Det fastslås desuden, at sagsøgeren flere gange reelt anmodede om, at disciplinærsagen blev indstillet. Eftersom de belgiske strafferetters afgørelser frifandt sagsøgeren, beroede disse anmodninger om indstilling af disciplinærsagen ikke på, at sagsøgeren søgte at forhale sagen, idet han havde interesse i, at der i disciplinærsagen blev taget hensyn til en eventuel endelig afgørelse fra disse strafferetsinstanser, hvorved de anklager, der var rejst mod ham, blev forkastet.
- 77 Det må derfor fastslås, at Kommissionen har tilsidesat vedtægtens artikel 88, stk. 5, ved at pålægge sagsøgeren en disciplinærsanktion uden at afvente den endelige afgørelse fra de belgiske strafferetsinstanser, hvorfor der må gives sagsøgeren medhold i dette klagepunkt.
- 78 Det fremgår af det anførte, at Kommissionen har tilsidesat procedureregler, retten til forsvar og princippet om retssikkerhed og god forvaltning. Det første anbringende må derfor kendes begrundet, uden at det er nødvendigt at undersøge de øvrige klagepunkter, som sagsøgeren har fremsat.

B — *Anbringendet om et åbenbart urigtigt skøn vedrørende de forhold, der foreholdes sagsøgeren*

1. Klagepunkt nr. 4 om undladelsen af at høre DRUIK

Parternes argumenter

79 Sagsøgeren har anført, at det er ubestridt, at han reelt udarbejdede et notat med henblik på at få det pågældende bilag, hørt af DRUIK, og at dette notat blev påtegnet af Eveillard og underskrevet af De Haan. Dette notat blev forlagt i BDS' arkiver og blev derfor ikke forelagt dets adressat af grunde, som sagsøgeren var uden indflydelse på. Sagsøgeren underrettede, efter at notatet var blevet genfundet, sine overordnede om, at det var nødvendigt at forelægge det for DRUIK, om end med en forsinkelse. Sagsøgerens overordnede fandt det dog ikke nødvendigt at tilstille DRUIK notatet, hvorved det præciseres, at det ikke tilkom sagsøgeren at handle imod deres afgørelser.

80 Kommissionen har anført, at det er godtgjort, at det pågældende bilag ikke er blevet forelagt DRUIK til udtalelse, at sagsøgeren ikke har påvist, at han har underrettet sine overordnede korrekt om forpligtelsen til høring af DRUIK, samt at sagsøgeren burde have bekræftet sine advarsler skriftligt. For så vidt angår sagsøgerens påstande, hvorefter det ikke tilkom ham at handle mod de overordnedes afgørelser, har Kommissionen henvist til vedtægtens artikel 21, stk. 3, og anført, at retspraksis vedrørende denne bestemmelse bekræfter, at en tjenestemand ikke kan påberåbe sig sine overordnedes eventuelle ansvar for at unddrage sig det ansvar, der påhviler ham (dommen i sagen Tzoanos mod Kommissionen, præmis 188 ff.).

Rettens bemærkninger

- 81 Det fremgår af artikel 68 i gennemførelsesforordningen til finansforordningen, at en forudgående høring af DRUIK vedrørende det pågældende bilag var obligatorisk, henset til, at bilaget betydeligt ændrede bevogningskontraktens økonomiske betingelser. Det bemærkes herved, at klagepunktet over sagsøgeren bestod i, at denne ikke havde underrettet sine overordnede korrekt om forpligtelsen til høring af DRUIK.
- 82 Det bemærkes hertil, at Eveillard, sagsøgerens overordnede, for Disciplinærudvalget bekræftede, at han var blevet underrettet af sagsøgeren om, at det var nødvendigt at høre DRUIK vedrørende tillægget til bevogningskontrakten. Kommissionen har heller ikke bestridt det forhold, at sagsøgeren i november 1992 udarbejdede et notat om høring vedrørende bilaget til kontrakten til DRUIK, og at dette notat blev påtegnet af Eveillard og underskrevet af De Haan. Det står ligeledes fast, at notatet blev forlagt i BDS' arkiver. Det er heller ikke bestridt, at afgørelsen om ikke at tilsende dette høringsnotat til DRUIK, efter at notatet var blevet genfundet, blev truffet af De Haan og Eveillard, sagsøgerens overordnede.
- 83 Henset til det anførte bemærker Retten, at Kommissionens opfattelse, hvorefter sagsøgeren burde have formuleret sine advarsler skriftligt, og at han ved at undlade dette må bære en del af de overordnedes ansvar for ikke at have hørt DRUIK, ikke kan tiltrædes under sagens omstændigheder. Sagsøgeren havde nemlig mundtligt underrettet sine overordnede om forpligtelsen til høring og havde fremsendt kontrakten med dens bilag til Finanskontrollen. Han havde desuden udfærdiget et notat om høring til DRUIK, hvorfor han ikke kan foreholdes, ikke at have underrettet sine overordnede korrekt, blot fordi han ikke havde gjort det skriftligt.

- 84 Endvidere bemærkes for så vidt angår den efterfølgende manglende høring af DRUIK, på det tidspunkt, hvor notatet om høring var blevet genfundet, i januar 1993, at den effektive virkning af en sådan forsinket høring ville have været begrænset. Ikke blot var bevogtningskontrakten allerede under udførelse, men den 27. januar 1993 efter afslag på påtegning fra Finanskontrollen på en betalingsordre var bilag 3 til kontrakten blevet underskrevet, hvorved bestemmelserne i bilag 1 om ændringsklausulen vedrørende udsvingene i vekselkursen mellem ecu og den belgiske franc var blevet ophævet fra den 1. februar 1993.
- 85 Klagepunkt nr. 4 om den manglende fremlæggelse for DRUIK af høringsnotatet vedrørende det pågældende tillæg er derfor ikke begrundet.

2. Klagepunkt nr. 5 om misbrug af bevogtningskontrakten

Parternes argumenter

- 86 Sagsøgeren har vedrørende klagepunkt nr. 5 vedrørende misbrug af bevogtningskontrakten, navnlig for så vidt angår ansættelsen af Burllet med henblik på administrative opgaver, skønt han var aflønnet af det tilbudsgivende selskab, anført, at dette var gængs praksis på daværende tidspunkt, at Kommissionens overordnede var bekendt hermed, og at denne praksis reelt var blevet indført og sikret af Kommissionen selv. Sagsøgeren var ikke på nogen måde ansvarlig for ansættelsen af Burllet, hvilket i øvrigt heller ikke ville have været muligt henset til sagsøgerens arbejdsopgaver, som alene bestod i at udfærdige dokumenter med henblik på betaling af det tilbudsgivende selskabs regninger.

87 Kommissionen har anført, at den foreholder sagsøgeren at have accepteret og deltaget i misbrug af bevogtningskontrakten, hvilket forhold sagsøgeren ikke har bestridt, men Kommissionen har ikke påstået, at sagsøgeren var ansvarlig for ansættelse af personale, herunder Burlet. Det er kendskabet hertil sammen med undladelsen af at give underretning herom og tage afstand herfra med egne midler, som udgør genstanden for klagepunkt nr. 5. Med hensyn til sagsøgerens argument om, at han ikke deltog i forvaltningen af bevogtningskontrakten, har Kommissionen anført, at sagsøgerens stilling som ansvarlig for den økonomiske afdeling af BDS ikke fritog ham for ethvert ansvar i den henseende, men at han på grund af sin stilling var så meget mere forpligtet til at underrette sine overordnede om misbruget af nævnte kontrakt. Den omstændighed, at en sådan praksis var »gængs« på daværende tidspunkt, hvilket Kommissionen har bestridt, indebærer ikke, at den pågældende adfærd var lovlig og fritog heller ikke sagsøgeren for ansvar herfor.

Retten bemærkninger

88 Det bemærkes hertil generelt, at den pågældende praksis ikke bestod i en anvendelse af bevogtningskontrakten med henblik på bedragerisk at aflønne personer, der ikke havde præsteret nogen ydelse til fordel for Kommissionen, men ansættelsen i forbindelse hermed af personer, der reelt skulle udføre arbejdsopgaver i Kommissionen, hvilke opgaver dog var forskellige fra dem, der var fastsat i bevogtningskontrakten.

89 Det fremgår af forskellige akter i sagen, at ansættelsen af personale med henblik på udførelse af administrative opgaver ved gennemførelsen af bevogtningskontrakten på daværende tidspunkt var gængs praksis og var almindelig kendt i Kommissionen. Der blev ved vedtagelsen af disciplinærsanktionen over for sagsøgeren som formildende omstændighed taget hensyn til det forhold, at »denne praksis i BDS ikke var unormal«. I den sammenfattende rapport, der var udfærdiget den 21. juni 2000 af kriminalkommissæren for Hovedkontoret for Bekæmpelse af Korrupsion ved kriminalpolitiet i Bruxelles, L., anførtes efter denne undersøgelse, der var foretaget af kriminalpolitiet i Bruxelles herom (s. 10), at »dette angivelige misbrug af

kontrakten blev tilsyneladende udøvet på alles vegne og var bekendt af alle og til almindelig tilfredshed« og at »det er altså organerne i selve EF-Kommissionen, som indførte og sikrede denne praksis«. I de efterfølgende afgørelser fra de belgiske strafferetsinstanser blev det også godtgjort, denne praksis var indført og sikret af Kommissionens egne organer.

- 90 Denne praksis og den generelle accept heraf i Kommissionen bekræftes også af en skrivelse af 5. oktober 1987 for Hay, den daværende generaldirektør for Kommissionens Personale og Administration, rettet til De Haan. Denne skrivelse vedrørte kompetencefordelingen mellem BDS og Generaldirektoratet for Personale og Administration og henviser til et møde af 23. juli 1987 i Sikkerhedsudvalget. Det hed i skrivelsen: »Sikkerhedsudvalget har fastsat det princip«, hvorefter »det personale, der varetager bevogtningsopgaver eller vagtopgaver eller blandede opgaver placeres under BDS' myndighed og ledelse. Kun personale med rent administrative opgaver henhører under Generaldirektoratet for Personale og Administration«. En særlig kontrakt kan i givet fald udfærdiges for denne gruppe af personale. Efter at Hay havde fastslået, at »næsten hele bevogtningspersonalet på daværende tidspunkt varetog administrative og sikkerhedsmæssige opgaver, alt efter deres tilknytning og/eller bygning« og at derimod »kun få ansatte udførte rent administrative opgaver«, anførte han, »at han fandt det uhensigtsmæssigt at udfærdige kontrakter, som ville belaste budgettet og i sidste instans kunne indebære en kompetencekonflikt, såfremt de pågældende ansattes hverv skulle ændres til mere administrative eller mere sikkerhedsmæssige arbejdsopgaver«.

- 91 Det fremgår af det anførte, at praksis bestående i at ansætte personale med henblik på at udføre administrative opgaver i forbindelse med bevogtningskontrakten ikke kun var kendt i Kommissionen og ikke var unormal, hvilket fremgår af afgørelsen af 5. april 2001, men også var blevet indført og sikret af Kommissionens kompetente

generaldirektorater og udgjorde en del af deres personalepolitik med henblik på at afhjælpe en kronisk mangel på personale i institutionen til at udføre de arbejdsopgaver, der henhørte under Kommissionens forskellige tjenestegrene.

92 Retten finder, at det er ubegrundet at foreholde en tjenestemand i kategori B, hvis arbejdsopgaver i henhold til vedtægtens artikel 5, stk. 1, udgør sagsbehandlende funktioner, men ikke er en styringsfunktion, som svarer til de funktioner, der hører under tjenestemænd i kategori A, ikke at have opfyldt sine vedtægtsmæssige forpligtelser, alene fordi han ikke har givet underretning om, at en kollega blev betalt af bevogtningskontraktens selskab, en praksis, som Kommissionens forskellige tjenestegrene havde indført, som var generel, og som var blevet foreslået af institutionens overordnede, og som, om end den var uretmæssig, dog ikke i sig selv var bedragerisk.

93 På dette grundlag og navnlig henset til, at sagsøgeren ikke havde deltaget direkte i gennemførelsen af denne praksis eller i Burllets ansættelse, fastslås, at ansættelsesmyndigheden ikke kan rejse klagepunktet mod sagsøgeren, alene fordi denne ikke havde givet underretning om, at Burllet, hans kollega, i tre måneder havde udført rent administrative arbejdsopgaver, skønt han var betalt af det selskab, der havde fået tildelt bevogtningskontrakten, eller fordi han ikke havde taget afstand herfra med egnede midler.

94 Klagepunkt nr. 5 om misbrug af bevogtningskontrakten er derfor ugrundet.

3. Klagepunkt nr. 1 vedrørende en ansvarspådragende faglig adfærd på grund af grove forsømmelser med hensyn til overholdelsen af reglerne om finansforvaltningen

Parternes argumenter

- 95 Sagsøgeren har anført, at De Moors udfærdigede kontrolrapport angav, at der kun var fundet få beviser for en mangelfuld forvaltning. Sagsøgeren har anført, at han aldrig har modtaget et kritisk ord herom fra sine overordnede, men at disse derimod gentagne gange roste ham, hvilket også fremgår af de bedømmelsesrapporter, der er udfærdiget vedrørende ham.
- 96 Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke har bestridt realiteterne af klagepunkt nr. 1. De bedømmelsesrapporter, som sagsøgeren har nævnt, havde ikke til formål at vurdere eller bestemme de forhold, som ligger til grund for disciplinærsagen.

Rettens bemærkninger

- 97 Retten fastslår, at klagepunkt nr. 1 vedrørende en ansvarspådragende faglig adfærd og vedrørende forekomsten af grove forsømmelser med hensyn til overholdelsen af reglerne om finansforvaltningen, blandt andet udfærdigelsen og gennemførelsen af bevogningskontrakten med IMS/Group 4, ikke udgør et selvstændigt klagepunkt, men vedrører sagsøgerens deltagelse i oprettelsen af det pågældende bilag og den manglende høring af DRUIK. Det må derfor fastslås, at de betragtninger, som ligger til grund for dette klagepunkt, ikke er selvstændige i forhold til dem, som ligger til grund for klagepunkterne nr. 3 og 4.

4. Klagepunkt nr. 6 om sagsøgerens tilsidesættelse af vedtægtens artikel 11, stk. 1, fordi han i udøvelse af tjenesten ikke udelukkende havde ladet sig lede af Fællesskabernes interesser

Parternes argumenter

- 98 Sagsøgeren har bestridt ansættelsesmyndighedens argumentation, hvorefter han ikke under udøvelsen af sin tjeneste udelukkende har ladet sig lede af Fællesskabernes interesser, idet han ikke underrettede sine overordnede om følgerne af ikke at høre DRUIK.
- 99 Kommissionen har anført, at tillægget til bevogtningskontrakten skadede Kommissionens økonomiske interesser, og at sagsøgeren ikke har bestridt dette.

Retten bemærkninger

- 100 Dette klagepunkt vedrører de samme forhold, som omhandlet i klagepunkterne nr. 1, 3 og 4, og navnlig følgende af de uregelmæssigheder, som sagsøgeren foreholdes, blandt andet udfærdigelsen af det pågældende bilag og undladelsen af at høre DRUIK. Retten finder derfor ikke, at klagepunktet har et selvstændigt indhold, som er forskelligt fra klagepunkterne nr. 1, 3 og 4.
- 101 Det fremgår af det anførte, at også det andet anbringende er begrundet, uden at det er nødvendigt at træffe afgørelse om klagepunkt nr. 3 er berettiget, når henses til den samlede disciplinærsanktion indeholdt i den anfægtede afgørelse, og til, at denne

sanktion er baseret på klagepunkter, der i denne afgørelse er vurderet samlet (jf. herved Rettens dom af 9.7.2002, sag T-21/01, Zavvos mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 101, og II, s. 483, præmis 316, og af 11.9.2002, sag T-89/01, Willeme mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 153, og II, s. 803, præmis 83).

- 102 Følgelig må der gives sagsøgeren medhold, og den anfægtede afgørelse må annulleres, uden det er nødvendigt at træffe afgørelse vedrørende de øvrige anbringender, som sagsøgeren har fremført.

II — Påstanden om godtgørelse

Parternes argumenter

- 103 Sagsøgeren har anført, at han har lidt betydeligt økonomisk skade på grund af denne sag, blandt andet på grund af den chikane, han var udsat for siden 1992 fra visse undersøgeres side, og de alvorlige anklager, der blev rettet imod ham, og som blev udbredt såvel i som uden for institutionen, hvorved hans omdømme og anseelse blev skadet. Den mistænkelighed, som myndigheden skabte, har ifølge sagsøgeren forstyrret hans sociale- og familieliv. Han har desuden anført, at han har haft helbredsproblemer på grund af det stress, som denne situation medførte. Kommissionen har, trods de grundige undersøgelser, der blev foretaget af anklagemyndigheden i Bruxelles, ikke tøvet med at forsøge at forhale udfaldet af straffesagen, hvorved sagsøgeren blev fuldstændig frifundet.

- 104 Sagsøgeren har efter ret og billighed fastsat størrelsen af dette tab til 37 500 EUR. Sagsøgeren har herved også henvist til den fejl, som Kommissionen har begået, idet

den pålagde ham en sanktion, og tillige, at han måtte indgive en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, over afslaget på at forfremme ham til lønklasse B2. Han har anført, at han på grund af de forskellige sager har måttet udrede advokatomkostninger, som han foreløbig anslår til 7 736,81 EUR.

- 105 Kommissionen har herved hovedsagelig bestridt, at den undersøgelse, der blev foretaget i denne sag, kan anses for en chikane, og understreget, at de såkaldte angreb på sagsøgerens anseelse, og de heraf følgende helbredsproblemer, såfremt de anses for godtgjorte, beror på, at sagsøgeren ved ikke at overholde sine vedtægtsmæssige forpligtelser udsatte sig for risikoen for en disciplinærsag. Kommissionen har vedrørende sagsøgerens klage over afgørelsen om afslag på forfremmelse anført, at dette afslag er irrelevant for denne sag. Kommissionen har endelig anført, at det ikke er godtgjort, at der foreligger nogen skade, hvorfor der ikke bør ydes nogen godtgørelse. For så vidt angår undersøgelsens varighed har Kommissionen anført, at vedtægten ikke indeholder nogen forældelsesfrist for indledningen af en disciplinærsag, og at ansættelsesmyndigheden, selv om den ved indledningen af disciplinærsagen skal formode, at den pågældende er uskyldig, dog efter godtgørelsen af de forhold, der foreholdes den pågældende, kan ændre denne formodning.
- 106 Kommissionen har under alle omstændigheder anført, at den fastholder en godtgørelse på 500 EUR for ikke-økonomisk skade som kompensation for den langvarige usikkerhed, hvori sagsøgeren befandt sig mellem tidspunktet for Disciplinærudvalgets sidste udtalelse og vedtagelsen af den endelige disciplinærafgørelse.

Retten bemærkninger

- 107 I henhold til fast retspraksis forudsætter Fællesskabets ansvar uden kontraktforhold, at en række betingelser er opfyldt, nemlig at den adfærd, der bebrejdes institutionerne er ulovlig, at der foreligger et tab, og at der er årsagsforbindelse

mellem adfærden og det påberåbte tab (Rettens dom af 9.2.1994, sag T-3/92, Latham mod Kommissionen, Sml.Pers. I-A, s. 23, og II, s. 83, præmis 63; af 15.2.1996, sag T-589/93, Ryan-Sheridan mod EIFLA, Sml.Pers. I-A, s. 27, og II, s. 77, præmis 141; af 28.9.1999, sag T-140/97, Hautem mod EIB, Sml.Pers. I-A, s. 171, og II, s. 897, præmis 83, samt dommen i sagen Willeme mod Kommissionen, præmis 94).

108 Det bemærkes med hensyn til den første betingelse, nemlig institutionens ulovlige adfærd, at Retten i nærværende dom har fastslået, at Kommissionen havde begået flere tilsidesættelser af vedtægten og de principper, som regulerer disciplinærsagen, og som blev konkretiseret i den anfægtede afgørelse af 5. april 2001. Retten har fastslået, at denne adfærd fra Kommissionens side må anses for en tjenestefejl, der kan pådrage institutionen ansvar. Det må derfor på dette stadium undersøges, om de hævdede tab foreligger, og om der også er forbindelse mellem den adfærd, der foreholdes Kommissionen, og disse tab.

109 Retten fastslår for det første vedrørende det økonomiske tab, at sagsøgeren i sine indlæg hverken har præciseret indholdet eller omfanget heraf. Sagsøgeren har alene henvist til advokatombudsninger, som han har afholdt i forbindelse med de forskellige sager, samt til en fejlagtig sanktionsfastsættelse, og til, at han har måttet indgive en klage over et afslag på forfremmelse. Det bemærkes vedrørende advokatombudsningerne, at ombudsningerne i forbindelse med straffesagerne ikke kan godtgøres i denne sag, idet der ikke foreligger nogen årsagssammenhæng mellem denne sag, og den fejl, Kommissionen har begået. For så vidt generelt angår de økonomiske følger af pålæggelsen af en disciplinærsanktion, blandt andet tab af indtægt i forbindelse med afgørelsen om at indplacere sagsøgeren på et lavere løntrin bemærkes alene, at Kommissionen i henhold til artikel 233 EF har pligt til at gennemføre de til nærværende doms opfyldelse nødvendige foranstaltninger. For så vidt angår det angivne tab i forbindelse med afslag på forfremmelse, som sagsøgeren har fremført, vedrører dette ikke nærværende sag.

- 110 For så vidt angår den ikke-økonomiske skade fremgår det af fast retspraksis, at medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, udgør annullationen af en afgørelse, hvorved en tjenestemand er idømt en disciplinærsanktion, i sig selv en passende og i princippet tilstrækkelig genoprettelse af den ikke-økonomiske skade, som tjenestemanden kan have lidt (Rettens dom af 27.2.1992, sag T-165/89, Plug mod Kommissionen, Sml. II, s. 367, præmis 118, dommen i sagen Hautem mod EIB, præmis 82, og i sagen Willeme mod Kommissionen, præmis 97). Det skal dog herved bemærkes, at i denne sag indeholdt forskellige afgørelser og administrative udtalelser, der udgør en del af disciplinærsagen, beskyldninger mod sagsøgeren, som viste sig ukorrekte. Kommissionen har desuden indledt disciplinærsagen i strid med princippet om en rimelig frist, og i øvrigt blev disciplinærsagen forlænget i næsten tre år indtil sanktionens pålæggelse. Endelig indstillede Kommissionen ikke disciplinærsagen, indtil der var truffet afgørelse i straffesagen rejst mod sagsøgeren. Retten fastslår, at alle de omstændigheder har skadet sagsøgerens omdømme og har forstyrret hans privatliv og bragt ham i en langvarig usikker situation. Disse forhold udgør ikke-økonomisk skade, som skal godtgøres. Det kan herved ikke antages, at denne skade er tilstrækkeligt genoprettet ved annullationen af den anfægtede afgørelse. Denne annullation kan under sagens særlige omstændigheder ikke have til virkning, at den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren er blevet forvoldt, ophæves med tilbagevirkende kraft.
- 111 Kommissionen tilpligtes derfor at betale sagsøgeren en godtgørelse for ikke-økonomisk skade. Retten finder, at de 500 EUR, som Kommissionen har tilbudt sagsøgeren, ikke er tilstrækkelige til fuldt ud at godtgøre sagsøgeren den lidte ikke-økonomiske skade. Retten finder under hensyn til sagens omstændigheder, at godtgørelsesbeløbet efter ret og billighed bør fastsættes til 8 000 EUR.

Sagens omkostninger

- 112 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har tabt sagen, tilpligtes denne at betale alle sagens omkostninger i henhold til sagsøgerens påstand.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Femte Afdeling)

- 1) **Kommissionens afgørelse af 5. april 2001 om at pålægge sagsøgeren disciplinærsanktionen indplacering på et lavere løntrin annulleres.**
- 2) **Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren en godtgørelse på 8 000 EUR for ikke-økonomisk skade.**
- 3) **Kommissionen betaler alle sagens omkostninger.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juni 2004.

H. Jung

Justitssekretær

P. Lindh

Afdelingsformand